

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Podbořany

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Podbořany leží v jihozápadní části Ústeckého kraje a tvoří 1 z 16ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Jeho stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá 4. nejnižší počet obcí v kraji (11)
- v dotčeném území žije nejmenší počet obyvatel celkem 15.737, z toho 6.287 v jádrovém městě;
- je nejméně osídleným obvodem kraje (47 obyvatel/km²),
- rozlohou 338 km² se řadí k průměru kraje.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Ústeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Podbořany	11	15737	6287	338
Žatec	18	27193	19203	307
Louny	41	43683	18575	473
Kadaň	19	43520	18030	449
Lovosice	32	27702	8742	262
Roudnice nad Labem	33	32275	13005	300
Rumburk	12	33556	11147	266
Litoměřice	40	59341	24316	471
Děčín	34	78588	50289	554
Litvínov	11	38691	25406	236
Chomutov	25	81786	49187	486
Bílina	8	20827	15852	124
Varnsdorf	6	20396	15730	89
Ústí nad Labem	23	119716	93747	405
Teplice	26	107439	50330	345
Most	15	76314	67490	231
Průměr za kraj	22	51673	---	333

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Ústeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obcí SO a počtem obyvatel):

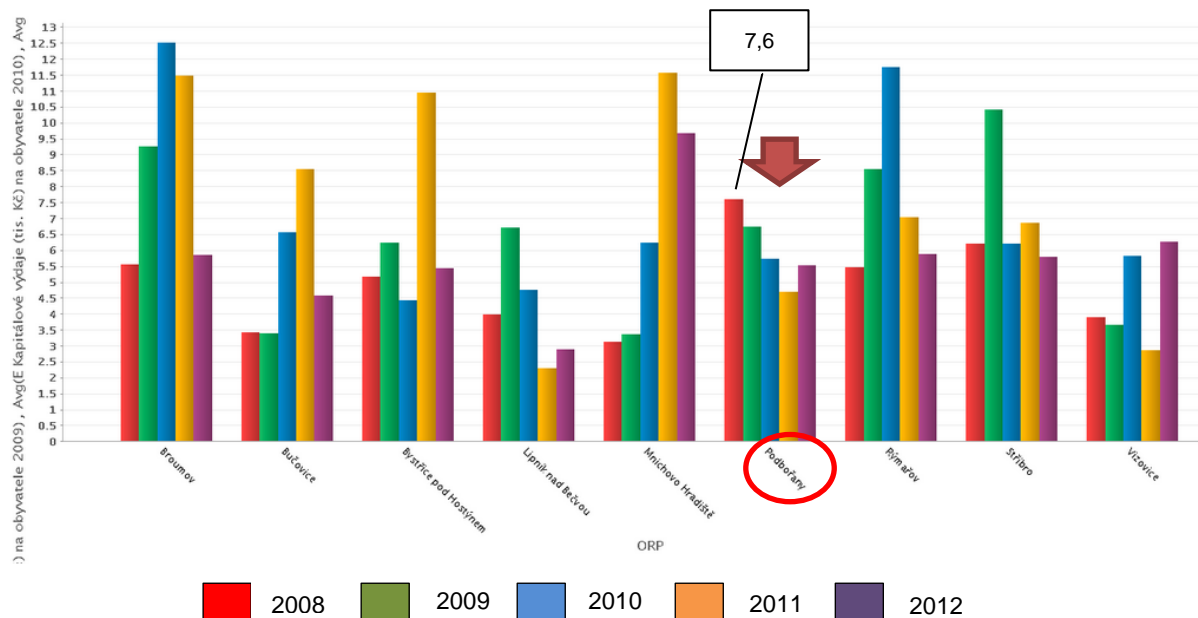
- SO ORP s počtem obyvatel 15.000 až 17.000 (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Bučovice, Broumov, Rýmařov, Lipník nad Bečvou, Stříbro, Mnichovo Hradiště, Bystřice pod Hostýnem, Vizovice);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 10 až 11 obcí (celkem 11 srovnatelných SO ORP: Kuřim, Jablonec nad Nisou, Tanvald, Železný Brod, Frýdlant nad Ostravicí, Kopřivnice, Odry, Rýmařov, Uničov, Otrokovice, Litvínov).

2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Podbořany blíže podívat na **úroveň kapitálových výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Tento obvod vykázal v roce 2008 nejvyšší výši tohoto ukazatele, a to při porovnání s dalšími správními obvody, a to jak v rámci kraje, tak při užití kritéria počtu obcí a kritéria počtu obyvatel i v rámci kraje. Jejich absolutní výše činila v tomto roce 7,6 tis. Kč/obyv.), nicméně SO ORP Podbořany si tuto úroveň nedokázal

zachovat, což dokazuje sestupný trend kapitálových výdajů v letech 2008-2011 (v roce 2012 došlo k mírnému navýšení). Viz obrázek 1.

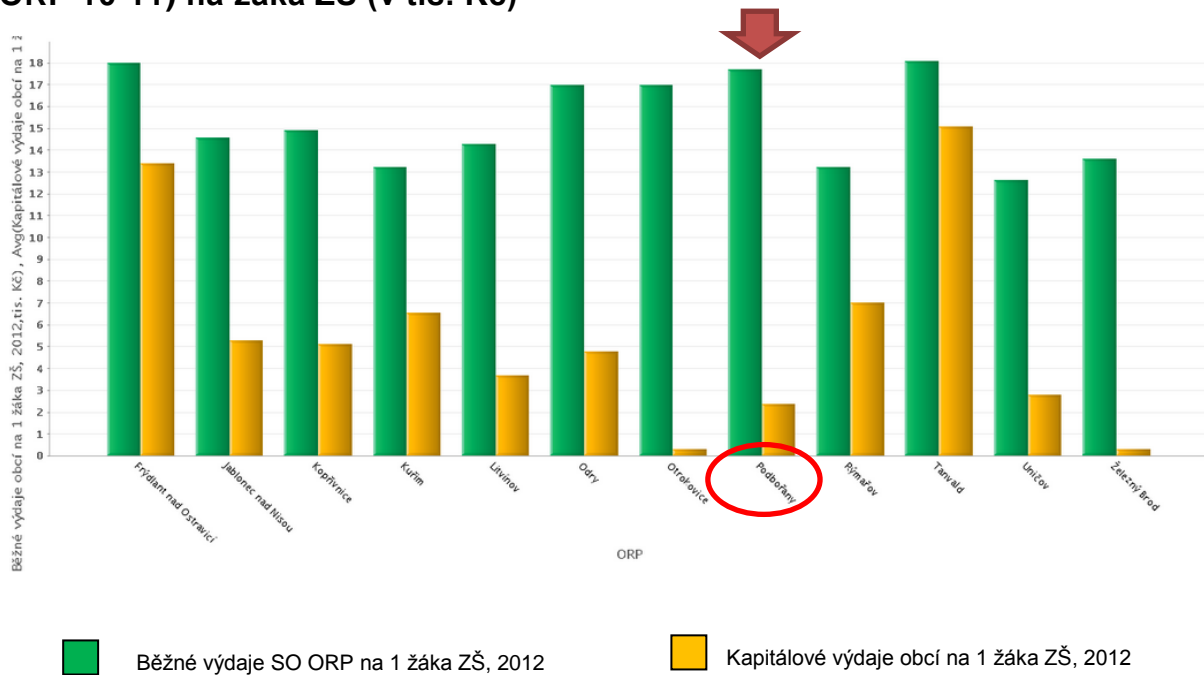
Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 15-17 tis.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Podbořany zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Při pohledu na hodnoty běžných výdajů na žáky základních škol patří ORP Podbořany k obvodům s vyššími hodnotami, tj. patří k horní polovině (jsou 3., nejvyšší – 17,69 tis. Kč/žáka) mezi sledovanými SO ORP. Naopak kapitálové výdaje na žáka ZŠ jsou 3. nejnižší (2,35 tis. Kč/žáka). Viz obrázek 2.

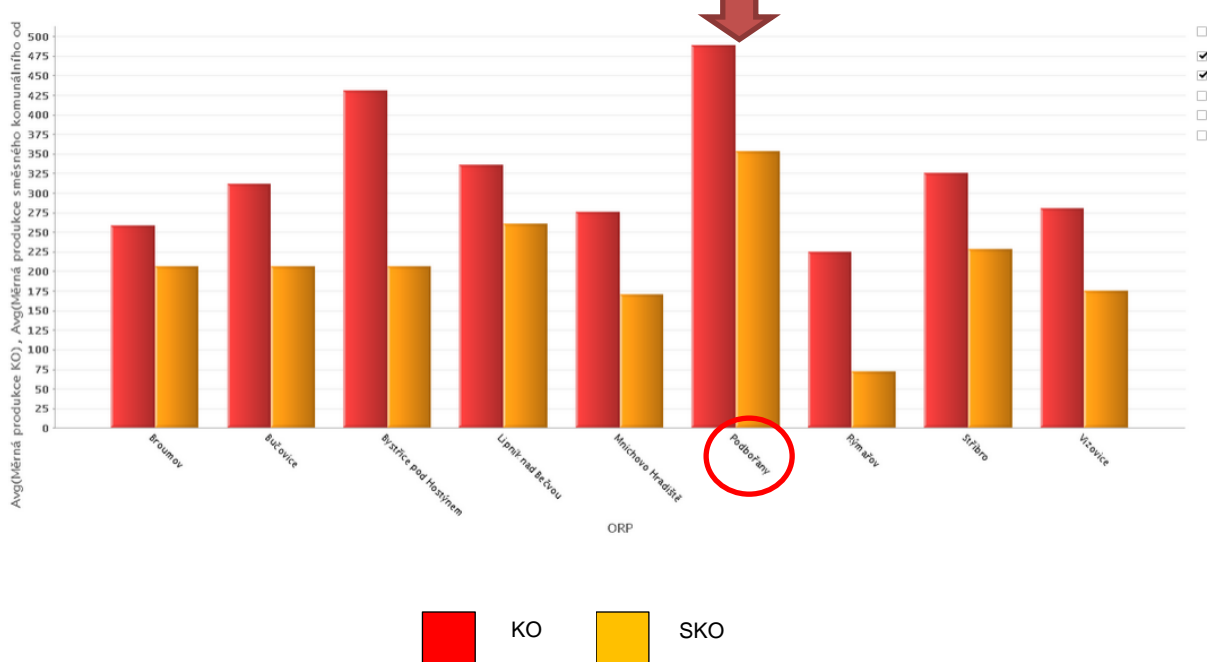
Obrázek 2: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 10-11) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního odpadu a směsného komunálního odpadu**. Zajímavé je, že v obou případech patří hodnoty dosažené podbořanským obvodem k těm nejvyšším v porovnání s dalšími obvody v rámci kraje i s obvody srovnatelné velikosti (při užití kritéria počtu obyvatel a počtu obcí). Viz obrázek 3.

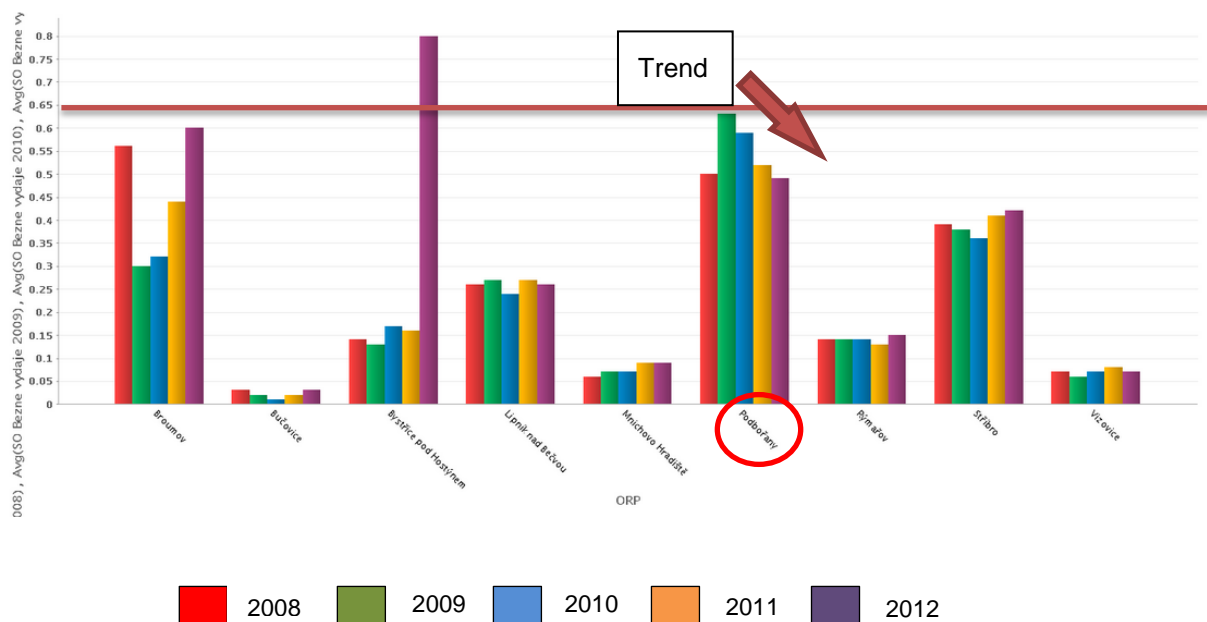
Obrázek 3: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 15–17 tis.; v tunách/1.000 obyv.)

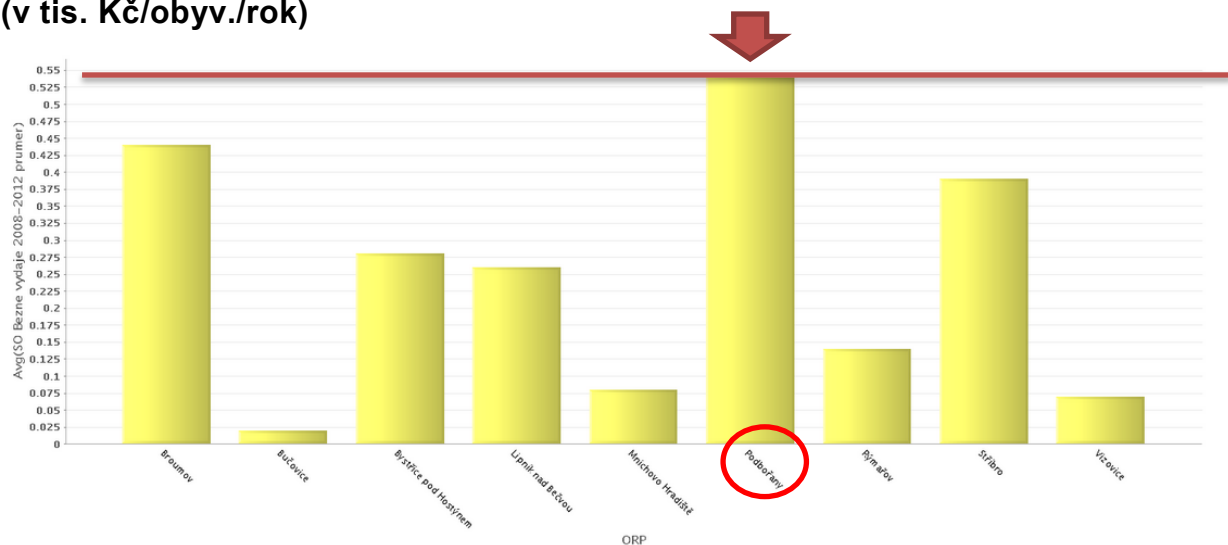
5. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Podbořany dosahuje ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP jedněch z nejvyšších hodnot (v průměru 0,54 tis. Kč/obyv./rok). Jejich výše má od roku 2009 mírně klesající tendenci, přesto v letech 2009-2011 byly dosaženy hodnoty tohoto obvodu nejvyšší ze skupiny. Viz obrázky 4 a 5 (na obr. 4 ukazuje červená linie dosaženou úroveň podbořanského obvodu v roce 2009).

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 15-17 tis.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 15-17 tis.) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP PODBOŘANY	
základní charakteristika	<p>v Ústeckém kraji správní obvod ORP Podbořany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • se rozlohou řadí k průměru kraje • má nejnižší počet obyvatel a je nejméně osídleným obvodem • počet obcí je 4. nejnižší
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • 2008-2011 zaznamenal obvod klesající trend kapitálových výdajů na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • vyšší úroveň běžných výdajů na žáky ZŠ • nízké kapitálové výdaje na žáky ZŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • velmi vysoké hodnoty měrné produkce KO a SKO
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké dosažené hodnoty běžných výdajů na obyvatele, které se ale v čase snižují

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad